

EFEKAT FIZIKALNE TERAPIJE NA LAKTACIJU DOJILJA SA HIPOGALAKCIJOM

Slaviša ĐURĐEVIĆ

Institut za vazduhoplovnu medicinu VMA u Beogradu

Na 20 žena dojilja primopara sa hipogalaksijom do 14. dana postpartalno, primenjena je infraruž i galvanoterapija na regiju dojki, te transkranijalna galvanizacija u trajanju od 2 nedelje. Praćenaje laktacija za 24 sata na inicijalnom merenju 14. dana, sa vrednostima $X \pm SD = 334,50 \pm 22,82$ ml, na kontrolnom merenju 21. dana $X \pm SD = 426 \pm 35,75$ dok je na finalnom merenju 28. dana iznosila $X \pm SD = 475,50 \pm 47,40$ ml sa signifikantnim porastom laktacije u oba perioda.

Ključne reči: laktacija, hipogalaksija, infraruž terapija, galvanoterapija

Uvod

Dojenje je ugodna i potrebna, kompleksna interakcija majke i odojčeta, kojom se produžuje biološko jedinstvo oboje uz optimalnu ishranu, pravilan rast i ekstrauterinu zaštitu deteta. Na prirodnoj ishrani prema uputstvima Generalne skupštine SZO, UNICEF-a i savremenog Baby - friendly programa treba insistirati bar 9-12 meseci (*Jovanović, 1988; Ružičić, 1964*).

Hipogalaksija predstavlja multikauzalni sindrom, koji se karakteriše nedovoljnom produkcijom mleka. Može se ispoljiti odmah po partusu, najčešće od 3. do 10. dana (rana hipogalaksija) ili nakon 10. dana (kasna hipogalaksija). Hipogalaksija se etiološki može podeliti na primarnu i sekundarnu (*Jančić-Zguricas, 1994; Henry i sar., 1986; Đurić, 1984*).

Cilj rada

Cilj istraživanja bio je ispitati uticaj sinergističke infraruž i galvanoterapije transmamarno, te transkranijalne galvanizacije na laktaciju majki dojilja sa hipogalaksijom.

Tabela 1. Upoređivanje laktacije za 24 sata 21. prema 14. danu t-testom

broj žena	laktacija 14. dana	laktacija 21. dana	t	P
	X ± SD	X ± SD		
20	334,50 ± 22,82	426,00 ± 37,75	9,645	< 0,001

Tabela 2. Komparacija 24 h laktacije 28. prema 21. danu t-testom

broj žena	laktacija 28. dana	laktacija 21. dana	t	P
	X ± SD	X + SD		
20	475,50 ± 47,40	426,00 ± 35,75	3,729	< 0,005

Tabela 3. Upoređivanje laktacije za 24 h 14, 21. i 28 dana jednosmernom analizom varijanse

broj žena	laktacija 14. dana	laktacija 21. dana	laktacija 28. dana	F	P
	5T ± SD	X ± SD	X ± SD		
20	334,50 ± 22,82	426,00 ± 37,75	475,50 ± 47,40	75,89	< 0,001

Zapaža se statistički visoko značajan porast dnevne laktacije dojilja već nakon 7 dana fizikalnih terapija, kao i nakon 2. nedelje terapija, uz visoko signifikantan međuperiodni (sedmični) varijabilitet dnevne laktacije.

Diskusija

Infraruž terapijom ostvaruje se miorelaksantni efekat perimamilarnih sfinktera, sekretorni efekat na acinuse i mio-tonolitički efekat na Ductus lactiferus, olakšavajući isticanje mleka. Usled oslobađanja toplote, te blagog eritema dilatiraju se kanali znojnih, lojnih i mirisnih žlezdi, uz vazodilataciju derma i hipoderma, te je ovim omogućen promptniji, dublji efekat potonje primenjene galvanoterapije (adjuvantni, tj. sinergistički efekat). Galvanoterapijom transmamalno, vrši se podražaj košarastih, mio-epitelnih periacinalnih ćelija, uzrokujući snažniju ejakciju mleka u Ductus lactiferus, uz sličan efekat na kanalikularni sistem dojke i potencirano trofičko - metaboličko i drenažno delovanje, kao i infraruž (*Meselj*, 1943; *Kostić*, 1997).

Galvanska struja aplikovana transkranio- cervikalno sa jedne strane elektromotomom silom i poljem struje vrši ekscitaciju adeno i zadnjeg režnja hipofize, najverovatnije uzrokujući veće lučenje: prolaktina, oksitocina (neophodnog za "spustanje" mleka pri aktu sisanja), te ADH, koji utiče na volumen cirkulišuće tečnosti i mleka. Podražajem cervikalnih simpatičkih ganglija, te aferentnim putevima (od C- 4) draže se talamičke, pa hipotalamičke strukture CNS-a dovodeći verovatno do povećane sekrecije "releasing hor-

mona" RH, te preko neuro-vaskularne peteljke omogućuje stimulacija adeno i zadnjeg režnja hipofize (*Meselj*, 1943).

Zaključak

Infraruž i galvanoterapija primenjene sinergistički lokalno, na regiju dojki, kao i transkranio-cervikalna galvanizacija na dojiljama primoparama sa hipogalakcijom statistički značajno povećavaju sekreciju mleka. Rezultati ovoga istraživanja snažno podržavaju terapijsku primenu navedene fizikalne terapije kod stanja hipogalakcije u kliničkoj praksi, kao adjuvantne metode.

Literatura

- Beers, H. M. and Berkow, R.* (1999). The Merck manual. Merck Research Laboratories. New York, 68, 2103-2104.
- Behrman, E. R.* (1977). Neonatal-perinatal Medicine. The C. V. Mosby company. Saint Luis.
- Đurić, V.* (1984). Osnovi neonatalne pedijatrije. Univerzitet. Niš.
- Đurđević, S.* (2001). Istraživanje uticaja fizikalnih agenasa na laktaciju. Disertacija. Univerzitet. Niš.
- Henry, K., Silver, C. i Henry, B.* (1986). Priručnik pedijatrije. Savremena administracija. Beograd.
- Jančić-Zguricas, M.* (1994). Patologija endokrinog sistemadojke. Medicinski fakultet. Beograd.
- Jovanović, L.* (1988). Osnovi ishrane odojčeta i češća oboljenja digestivnog trakta. Univerzitet. Niš.
- Kostić, O.* (1997). Fizikalna medicina i rehabilitacija. Narodne novine. Niš.
- Meselj, D. V.* (1943). Kratki učebnik fizikalni terapii. Medgiz. Moskva.
- Ružičić, U.* (1964). Fiziologija ishrane odojčeta. Medicinska knjiga. Beograd-Zagreb.

EJHFET DE LA THERAPIE PHYSICALE SUR LA LACTATION DES NOURRICES AVEC HYPOGALACTIE

Slaviša ĐURĐEVIĆ

Institut pour la medecine de i aviation de VMA de Belgrade

Sur 20 femmes d'apres l'accouchement (primopara) avec l'hypogalactie jusqu'a 14 jours apres l'accouchement, on a applique infrarouge et galvanotherapie dans la region des mamelles et ausi la galvanisation transcraniale dans la duree de deux semaines. On a suivi la lactation pour 24 heures avec le mesure initiale 14jour,

avec les valeurs $X \pm SD = 334,50 \pm 22,82$ ml et la mesure de controle 21 jour $X \pm SD = 426 \pm 35,75$ ml tandis que la mesure finale faisait $X \pm SD = 475,50 \pm 47,40$ ml avec l'accroissement significatif de la lactation dans les deux periodes.

Les mots cles: Lactation, hypogalactie, therapie infrarouge, galvanotherapie

EFFECT OF THE PHYSICAL THERAPY UPON THE BREAST-FEEDER LACTATION WITH HYPOGALACTIA

Slaviša DURĐEVIĆ

Institute for Air Force Medicine of the Military and Medical Academy, Belgrade

Upon 20 women-breast-feeders primopara with hypogalactia up to 14 days post partum the infrared and galvanotherapy have been applied to the breast region in addition to the transcranial galvanization for 2 weeks. The lactation is monitored in 24 hours at the initial measurement of 14 days with the values of $X \pm SD = 334,50 \pm 22,82$ ml, at the control measurement on the 21 st day they are $X \pm SD = 426 \pm 35,75$ ml, while at the final measurement on the 28 th day they are $X \pm SD = 475,50 \pm 47,40$ ml with a significant lactation increase in both the periods.

Key words: Lactation, hypogalactia, infrared therapy, galvanotherapy

Autor: Dr sci Slaviša Đurđević, fizijatar, Institut za vazduhoplovnu medicinu VMA u Beogradu; kućna adresa: Niš, Bulevar Nemanjića 92/26.

(Rad je Uredništvo primilo 3. septembra 2001. godine)